

oprettedes flere selvstændige Hjem paa Landet, og det ærede Medlem mente, at det var af agitationalt Grund. De Tanker, som det ærede Medlem udtalte, vare ikke nye. De ere fremkomne før, baade paa Møder og i Pressen, og de gaa jo ud paa, at det skulde være Hensigten med dette Lovforslag, at svække det Parti, jeg tilhører. Der er blevet talt om, hvorledes andre Steder det, at der blev flere selvstændige Arbejderhjem, har holdt Arbejderne borte fra Socialismen, og at det vilde stade Socialismens Udbredelse. Jeg tror dog, at man her paa dette Omraade tager betydelig fejl. Jeg har ligesom det ærede Medlem for Frederiksberg Amts 3dje Valgkreds (Dinesen) været i Nalborg og ligeledes i Marhus og set de Haver, som ligge der ved Byerne, og jeg kan forsikre om — og det veed det ærede Medlem ogsaa —, at i disse 2 Byer kan man ikke fremdrage noget Bevis for, at denne lille selvstændige Virksomhed har bidraget til at forhindre Arbejderne fra at slutte sig sammen i deres Foreninger, som nærmest ere socialistiske Foreninger. Jeg ser saaledes paa det, at det ikke paa nogen Maade vil forhindre os i vort Arbejde, og vi have altsaa ikke nogen Ansigelse til af den Grund at sætte os mod denne Lov, saa meget mere som der ved dette Lovforslag i en betydelig Grad gaas ind paa de Principper, som ligge til Grund for hele vor Agitation, idet man ved dette Lovforslag vistnok for første Gang slaar fast, at, naar der skal gøres noget virkelig til Gavn for Landarbejderne, naar Landarbejderne virkelig skulle have nogen nærværdig Fordel deraf, saa maa man gøre et Spring ud over den private Ejendomsret. Det er det, Forslagsstillerne her have gjort, de have brudt med den Tradition, brudt med den Sky, som der er hos den særlig bestående Klasse paa Landet, for, at Bønderjord maa eksproprieres til Fordel for Arbejderne, til Fordel for Samfundet i dets Helhed. Det er, saavidt jeg kender dertil, første Gang, at denne Tanke er kommen frem, idet der her indrages Jord til Fordel for Arbejderne, og her tilføjes den private Ejendomsret. Det er, ligesom der her indenfor disse indhegnede Smaahaver vil danne sig et fredeligt Sted, hvor Kapitalismen ikke kan faa Magten, hvor den private Ejendomsret er udelukket, hvor Arbejderne staa som Brugere af Jord, der tilhøre selve Samfundet, og staa kun afhængige af dette og ikke af den private Kapitalisme. Dette forekommer mig peger hen mod den Udvikling, som netop vi kunne ønske, og naar jeg ser Sagen fra den Side, maa jeg paa min Side sige, at dette snarere er en Indgaaelse paa vore Principper end en

Gravværelse deraf, og at det er et Skridt til Fremfremkomst, som vi med Glæde tage imod. Det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds talte om, at ifølge vor Opfattelse skulde Udviklingen gaa i en anden Retning. Han sigter derved vel nærmest til, at vort Princip er mod Smaadrift og er at søge hen til Stordrift, Fællesdrift. Ganske vist vil dette blive Smaadrift paa mange forskellige Punkter; men Udviklingen af denne Smaadrift vil ogsaa føre til Stordrift og Fællesdrift. Enten det gaar saaledes, at Landarbejderne, som paa denne Jord plante Frugtbuske og Frugttræer, og beskæftige sig med Frugtavler eller, som det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Lauridsen) udtalte, holdt en eller to Smaagrise paa dette Stykke Land, vil det blive noget, som følger af sig selv, at disse mange Smaadrift vil komme til at samle sig alligevel, ville blive drevne som Fællesdrift, blive nødt til at arbejde Haand i Haand med hverandre og blive nødt til baade ved Tilvirkningsforholdene og ved Afsetningsforholdene o. s. v. at etablere Fællesdrift, som peger hen mod det Maal, som vi kalde vort, og som vi tro er det rigtige. Altsaa fra den rent principielle Side af Sagen kan jeg tage mod dette Lovforslag med Velvillie og se saaledes derpaa, at jeg vil være med til at bringe det bedst mulige ud deraf for dem, som trænge, for Landarbejderne. Det ærede Medlem fra Maribo udtalte — saa vidt jeg erindrer — at det muliggjorde ikke vilde være i Favn af Socialismen, at der oprettes mange selvstændige Hjem; jeg skal sige det ærede Medlem, at det, vor Virksomhed hidtil er gaaet ud paa lige fra den første Dag, vi begyndte vort Arbejde ude i Befolkningen, indtil nu, er netop at søge at staffe Arbejderne selvstændige Hjem, noget, som Arbejderne hidtil have manglet i en betydelig Grad. Naar vi se tilbage paa vor Virksomhed og se, hvem det er, der giver den Bevægelse Magt og Fart, som vi søge at sætte i Gang, saa er det netop fra de selvstændige Hjem, at denne vor Støtte udgaar, og det er de selvstændige Hjem, som giver Bevægelsen den Kraft og Magt, den har. Det er altsaa os kært, at der rejses selvstændige Arbejderhjem, og det er os kært, at Arbejderne komme til at staa saa selvstændige som muligt. Vi tro, at netop dette vil være vor Sag til Gavn. Man har sagt, for at drage en Parallel med en anden Ting, at man vilde kunne forhindre Arbejdere i at blive Socialister ved at opløse dem og ved at give dem Rundstaber. Man har prøvet derpaa, og man har set, at jo mere oplyste Arbejderne blive, desto